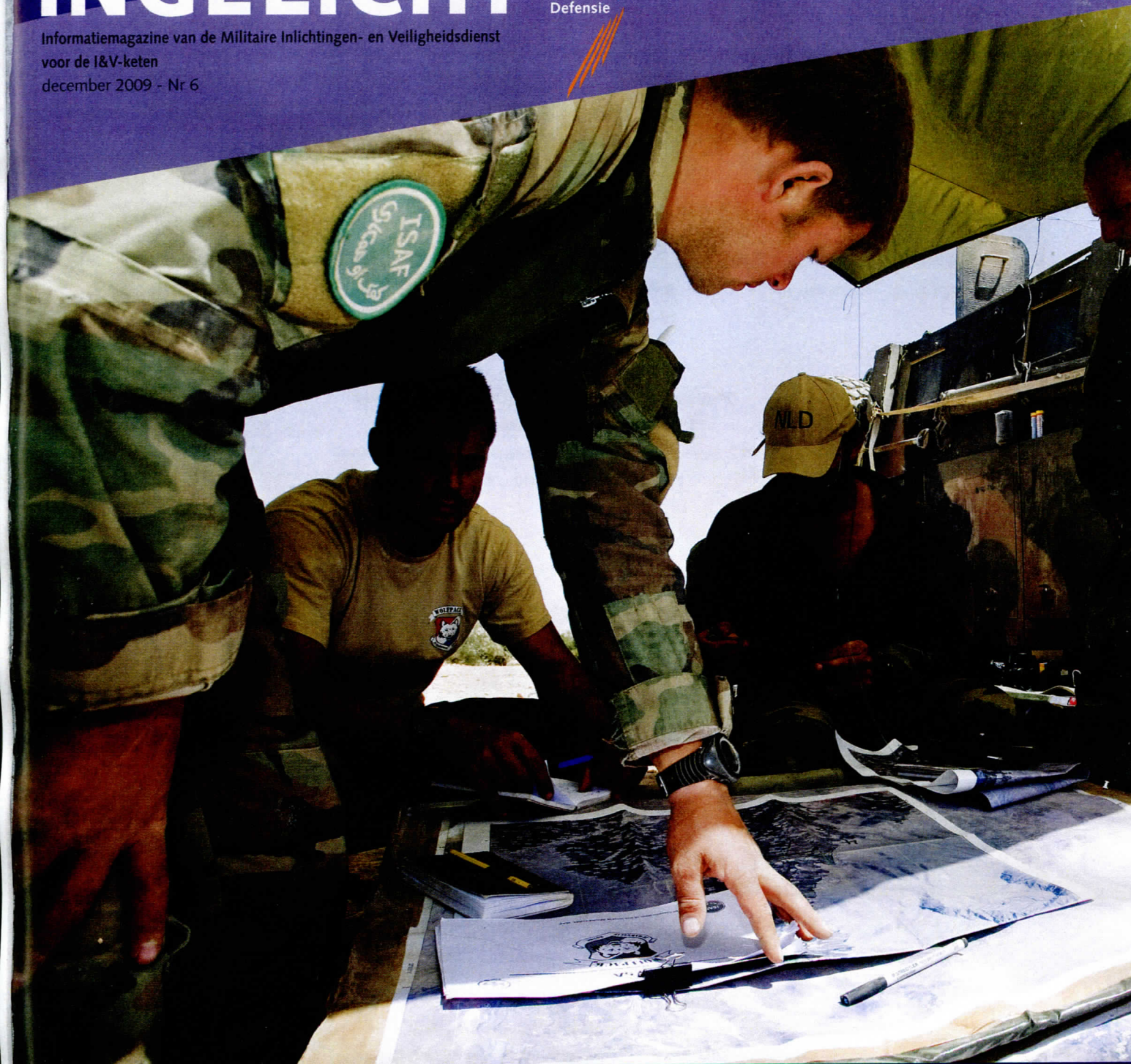

INGELICHT

Defensie

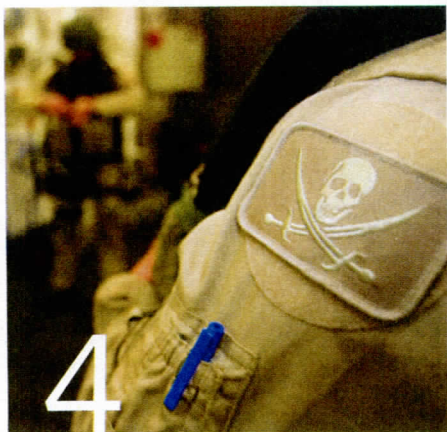
Informatiemagazine van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
voor de I&V-keten
december 2009 - Nr 6

...ZONDER INLICHTINGEN GEEN MISSIE...

MEER TIJD VEILIGHEIDSONDERZOEKEN
SPIONAGESPULLEN VOOR IEDEREEN
ZEEROVERIJ IN DE HOORN VAN AFRIKA

4 Zeeroverij (2): De Hoorn van Afrika

8 Spionagespullen voor bedrijfsleven en boeven

13 Meer capaciteit voor veiligheids-
onderzoeken

7 MIVD levert voorzitter van BICES Gebruikers Groep

11 'MIVD is een goed functionerende dienst'

12 Storm over Kaapverdische eilanden; 'Er is zoveel kapot'

14 MiG's op de vlucht **15** Gelezen

P E R S O N E E L S K A T E R N

20

22

23

16 BAVC richt informatievoorzieningsysteem in **17** Column MC

18 MIVD stand op beurs NIDV **18** Cartoon: Co de Rood

19 Sfinx: Mascotte van ADO-Den Haag

20 Bureau Communicatie wenst u prettige kerstdagen
en een goede jaarwisseling.

INGELICHT, INFORMATIEBLAD VAN DE MILITAIRE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST VOOR DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSKETEN

Eindredactie: D.L. de Miranda Redactie: M.P. van Woudenberg Redactieadres: MIVD/Bureau Communicatie, Postbus 20701, 2500 ES Den Haag

E-mailadres: mivd@mindef.nl Telefoon: 070 - 441 90 40 Fotografie: Ministerie van Defensie, Audiovisuele dienst Defensie

Vormgeving: Theo Olsthoorn, UnitedGraphics Zoetermeer BV Druk: DeltaHage Oplage: 1.500 exemplaren

Deadlines Ingelicht: wilt u de redactie van informatie voorzien, denk dan even aan de volgende data: inleveren 27 januari Verschijningsdatum 18 februari

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

VOOR GEBRUIK VAN TEKSTEN EN FOTO'S UIT DIT BLAD DIENT U TOESTEMMING TE VRAGEN AAN DE REDACTIE.

KEIHARD DE ZACHTSTE?

Hebben wij weer, de INDIAN summer is nog niet achter de rug of we hebben de zachtste november van de afgelopen honderd jaar! Het is dat ik de rekening voor mijn wintersportvakantie vooruit moest betalen, want dat herinnerde mij eraan dat deze bijdrage voor de laatste INGELICHT van dit jaar is. Ik word dus nu al gedwongen in de kerstsfeer te zijn en terug te blikken op 2009. Het kerstgevoel wil met dit mooie herfstweer nog niet echt lukken, maar het terugblikken is absoluut geen probleem. Wat wel een probleem vormt, is dat ik die terugblik in mijn vorige bijdrage heb gedaan onder het kopje 'Het is moeilijk bescheiden te blijven'. Maar hoe verging het ons privé en was er genoeg tijd voor privé?

Er zijn dit jaar weer dierbaren aan ons ontvallen en er zijn mensen die met hun gezondheid tobben. Dat is keihard en aan het einde van het jaar sta je daar bij stil. Op zulke intieme feestdagen voel je de verliezen het zwaarst en vraag je je af hoe de zieken het verder zullen maken. Je bent blij als je zelf gezond bent en hoopt dat dit nog lang mag voortduren. Het einde van een jaar is ook weer een periode om te overdenken of je het allemaal nog wel leuk vindt op je werk en of er wel genoeg tijd overblijft voor jezelf, gezin en vooral ook leuke dingen. En dat lukt alleen maar als je overpeinst of het afgelopen jaar een succes was.

Bermbom

Vorige week was ik bij onze mannen en vrouwen in Afghanistan. Ik voelde me na afloop zeer gemotiveerd door de vele complimenten die we van onze klanten mochten ontvangen. Er waren natuurlijk ook genoeg zaken die beter of makkelijker kunnen, en daar wordt als ik dit schrijf alweer hard door velen van u aan gewerkt. Toen ik van één van de locaties naar een andere vertrok, zwaaiden we een patrouille uit die het veld in ging. Toen we op de nieuwe locatie arriveerden hoorden we dat de patrouille op een bermbom was gestoten en er twee militairen CAT A verwondingen hadden opgelopen. Zoiets komt keihard aan en dan zijn mijn gedachten bij die militairen en hun familie, maar tegelijk heb ik er zwaar de pest over in dat het ons maar niet lukt om die rotbommen helemaal te voorkomen.

Inspanningen

Het was een gek jaar waarin door onze dienst zeer goede resultaten zijn behaald, maar als inlichtingendienst weet je natuurlijk nooit

genoeg, dus blijven we onverdroten op zoek naar verbeteringen. Dat vergt veel van ons allemaal, maar als je in Afghanistan bent geweest dan weet je exact waarvoor je het doet. Ik weet dat ik het voorbeeld Afghanistan vaak aanhaal in mijn bijdragen en voordrachten. Ik realiseer mij zeer wel dat veel collegae zijdelings of in het geheel niet betrokken zijn bij het dossier Afghanistan. Het is echter één van de zeer weinige onderwerpen die ik in het openbaar kan gebruiken, omdat dit gemeengoed is binnen Defensie. De vele andere operaties en projecten zijn zeer gerubriceerd en niet voor publicatie geschikt. Dat betekent niet dat ik niet op de hoogte zou zijn van uw inspanningen en de risico's die vaak met dat werk zijn verbonden. Het betekent in ieder geval dat ik zeer veel waardering heb voor dat werk, vaak over keiharde onderwerpen. Want juist de som der delen maakt dat onze dienst zo succesvol is geweest het afgelopen jaar en meedraait in de eredivisie van inlichtingendiensten in de wereld.

Enkelen van u vallen binnenkort weer functioneringsgratificaties ten deel. Het toekennen hiervan viel niet mee, omdat de lijst met voorstellen veel langer was dan de grootte van het budget toeliet. We zijn er weer uitgekomen en hebben de Medezeggenschapscommissie over de schouders laten meekijken.

2010 zit eraan te komen en wat gaat ons dat allemaal brengen? Hopelijk gezondheid en persoonlijk geluk, maar vooral ook oog voor onze collegae.

Fijne feestdagen en geen zachte, maar witte Kerst toegewenst.

Pieter Cobelens, Generaal-majoor

W
W
I
C
C

Zeeroverij (2)

De Hoorn van Afrika

De Hoorn van Afrika is in feite het leefgebied van de Somaliërs, dat zich uitstrekt van Djibouti tot aan Kenia. Deze homogene bevolkingsgroep leeft in het gebied dat in de 19e eeuw Frankrijk (Frans Somaliland = Djibouti), Groot-Brittannië (Brits Somaliland), Italië (Italiaans Somaliland), Ethiopië (Ogaden) en Noordoost-Kenia (Brits) bestuurden. In die periode stelden de grenzen echter niet veel voor en zeker niet als de bevolking leeft als nomaden. De Somalische gemeenschap is sterk georganiseerd volgens clans en subclans. In een dergelijke clanstructuur komen regelmatig onderlinge gevoeligheden boven die men dan veelal gewapenderhand wil oplossen. De mensen aan de kust beoefenden de visserij en de handel overzee. Deze handel was vooral met het Arabisch schiereiland, de landen rond de Arabische Golf en Pakistan. De invloed van het Arabisch schiereiland is terug te vinden in de godsdienst, de Islam.

Maj drs. L.H.A. Haas

In het artikel 'Zeeroverij: Verleden en Heden', heeft majoor Haas met de snelheid van het geluid de zeeroverij behandeld. Heel kort is de zeeroverij bij Somalië aangestipt. In dit artikel geeft hij de zeeroverij bij de Hoorn van Afrika iets meer aandacht.

In juli 1960 werd eerst Italiaans Somaliland onafhankelijk en kort daarna Brits Somaliland. Deze twee landen verenigden zich dat jaar in de republiek Somalië. Frans Somaliland werd enkele jaren later zelfstandig als de Republiek Djibouti, maar sloot zich niet aan bij Somalië. Evenmin waren Ethiopië en het inmiddels onafhankelijke Kenia niet bereid hun grenzen aan te passen, dus gebied af staan, aan het leefgebied van de Somaliërs.

Generaal Muhammed Siad Barre pleegde in 1969 een staatsgreep. Hij voerde een centralistisch bestuur in dat op marxistische leest werd geschoeid. Dit bewind vond veel weerstand onder de bevolking en na een langdurige machtsstrijd werd hij afgezet in 1991. Somaliland verklaarde zich toen eenzijdig onafhankelijk. De rest van het land verviel steeds meer in chaos door het optreden van krijgsheren. De VN stuurden in 1992 'blauwhelmen' om de situatie te stabiliseren. Ook de VS stuurde troepen maar in 1994 trok de VS zich terug na het incident dat bekend staat onder *Black Hawk Down*. Uiteindelijk trok ook de VN in 1995 zijn 'blauwhelmen' terug, omdat de situatie te chaotisch was en er geen vooruitzichten waren op een oplossing.

De chaos was nu compleet. Krijgsheren, die hun milities vormden langs de clanlijnen, bevechtten elkaar en waren niet

bereid om concessies te doen die tot een oplossing van de miserabele situatie leidden. Toch stond er een beweging op, *Union of Islamic Courts* (UIC), die de krijgsheren bevocht en gedeeltelijk uitschakelde, vooral in Centraal- en Zuid-Somalie, tot iets boven de hoofdstad, Mogadishu. Alleen de UIC was streng Islamitisch en sympathiseerde met de ideeën van Al Quidada. De UIC bracht rust in de veroverde gebieden, maar riep ook spanningen op bij de bevolking, omdat de UIC de Sharia invoerde als de wet. Tevens moest de bevolking leven volgens veel striktere Islamitische regels dan dat zij deden. Daarnaast eiste de UIC van Kenia en Ethiopië het grondgebied op waar de Somaliërs wonen.

De regering van Somalië had nog slechts de controle over een klein gebied. Ethiopië stuurde een strijdmacht om deze regering, Transitional Federal Government (TFG), te steunen in haar strijd tegen de UIC. De Ethiopiërs verdreven de UIC uit Centraal-Somalie en de TFG vestigde zich weer in Mogadishu. De Afrikaanse Unie vond dat de Afrikanen zelf iets moesten doen aan de toestand in Somalië en stuurde in 2007 een strijdmacht, AMISOM, om de regering te steunen in Mogadishu.

Eind 2008 kwam onder internationale bemiddeling en enige druk in Djibouti een nieuw parlement tot stand. Dit opende de weg naar weer een nieuwe TFG. Ook werd er een nieuwe president, Sheikh Sharif Ahmed, geïnstalleerd. Toch was de situatie niet opgelost, want uit de UIC was Al Shabaab (de jeugd) voortgekomen, die een gewapende oppositie voerde. Zij erkende de TFG niet en bij hen sloten zich die krijgsheren aan, die vonden dat ze niet goed werden vertegenwoordigd in het nieuwe parlement. Wel trokken de Ethiopische troepen zich begin 2009 terug op hun eigen grondgebied.

De TFG kon en kan zich alleen handhaven in Mogadishu

met behulp van AMISOM. Zelfs deze stad is niet geheel onder controle van de TFG. Het is momenteel dagelijks het toneel van gevechten. Voor de voedselvoorziening is de TFG afhankelijk van de VN, het World Food Programme (WFP). Kortom, Somalië is een staat zonder werkend overheidsapparaat, inclusief politie, kustwacht en strijdkrachten. Een overheidsapparaat dat geen gezag heeft over zijn grondgebied en waar corruptie normaal is. Het is zoals dat tegenwoordig wordt genoemd een 'falende' of 'mislukte staat'. De uitzonderingen hierop zijn Somaliland waar het betrekkelijk rustig is. En Puntland dat dit jaar, voor Afrikaanse begrippen, in redelijke rust een president heeft gekozen, Abdirakman Mohamed Farole. Het koos ook voor autonomie, maar vooralsnog binnen een Somalische federatie.

Hoorn van Afrika

Gebieden waar het staatsgezag ontbreekt zijn ideaal voor het ontwikkelen van criminele activiteiten. Bovendien ligt de Hoorn van Afrika aan een van de meest drukke vaarroutes van de wereld, de Golf van Aden. De Golf van Aden is de toegang naar of uitgang van de vaart door het Suezkanaal. Aan de oostzijde van de Hoorn is de vaart van en naar de havens in Oost-Afrika en de vaart naar Zuid-Afrika komt er langs. Bovendien is er een levendige handelsvaart in deze regio met het lokale schip, de dhow. De dhow komt in vele varianten voor in de landen die grenzen aan de Golf van Aden, Arabische Golf en de Arabische Zee.

De wateren rond Somalië zijn erg visrijk. Voor de bevolking aan de kust is dit een bestaansbron. Zij vissen met hun open vissersbootjes, de skiff. Hiermee gaan ze rustig een paar honderd zeemijlen de zee op. De visrijke wateren vormen een aantrekkingskracht voor vissers uit Europa en Azië (o.a. Spanje, Frankrijk, Thailand, Taiwan, Zuid Korea). Alleen vissen zij met grote trawlers en zijn ze geen partij voor de lokale vissers. De Somalische overheid was en is niet bij machte om enige controle uit te oefenen in haar territoriale wateren, laat staan in de tweehonderd zeemijlen Economische Exclusieve Zone. Daarnaast heeft er illegale *dumping* van chemische stoffen plaatsgevonden.

Aangezien de overheid niets deed, reageerde de lokale gemeenschap hierop met het formeren van groepen die buitenlandse vissersschepen ging verdrijven. Het enteren van een vissersschip ging vrij eenvoudig en ze ontvingen snel een leuk bedrag. Immers, het

gemiddelde jaarinkomen per hoofd van de bevolking is \$ 600. Dit was dus het begin van de zeeroverij vanuit Somalië.

Het kapen van een vrachtschip ging evenzo betrekkelijk eenvoudig. Het aan boord klimmen en de brug bezetten voerden de zeerovers binnen dertig minuten uit. Uiteraard wel bij schepen die niet te hard vaarden en waarvan het vrijboord (hoogte van de waterspiegel tot het dek) niet te hoog was. Vanaf 2007 nam het kapen van vrachtschepen toe. Dit is nog steeds een stijgende lijn. De inkomsten voor de regio zijn enorm. De zeerovers geven hun geld uit aan huizen, auto's en (trouw)feesten. Een zeerover kan zich een mooie vrouw veroorloven. Daarnaast pikken diverse mensen een graantje mee van deze lucratieve criminele activiteit.

Reactie

Een reactie van de internationale gemeenschap kon niet uitblijven. De reders klaagden bij hun overheden en in Brussel bij de EU over het kapen van hun schepen en vroegen om de inzet van oorlogsschepen. In 2008 besloot de EU te starten met haar eerste maritieme operatie, Atalanta. Deze ging in december 2008 van start. Medio 2008 zette de NAVO haar permanente eskader in, dat op een oefenreis was naar Azië, tegen de zeerovers in de Golf van

Aden. De VS had reeds een international eskader, *Coalition Maritime Forces (CMF)* varen tegen de bestrijding van terrorisme in de regio. Dit eskader kreeg er een taak bij: antizeeroverij operaties.

Daarnaast stuurde de Volksrepubliek China een eskader om haar handelsvloot in de Golf van Aden te beschermen. Evenzo deden Japan, Rusland, India en Iran dit.

Corridor

In de Golf van Aden is een International Recognized Transit Corridor (IRTC) ingesteld. Deze is ongeveer 450 zeemijl lang. De handelsvaart wordt geadviseerd in deze corridor te varen, omdat daar oorlogsschepen patrouilleren om ze bescherming te bieden. De CMF, NAVO en EU leveren de oorlogsschepen voor deze taak. Het is wel zo dat bij een melding van een aanval van piraten elk

oorlogsschip dat in de nabijheid daarvan opereerde hulp heeft geboden. Ongeacht de slag van het aangevallen schip.

De EU-Operatie Atalanta besteedt veel aandacht aan voorlichting aan reders en kapiteins van de handelsvloot. Het betreft een website waar reders en kapiteins informatie kunnen verkrijgen over de procedures in de IRTC. Verder staat er informatie hoe te handelen bij een aanval en welke maatregelen een schip kan nemen om het aan boord komen van zeerovers te bemoeilijken of zelfs te voorkomen.

CMF, NAVO en EU komen geregeld bij elkaar in een conferentie genaamd SHADE, *Share Awareness and Deconfliction*. Dit is een forum waar alle landen aan deelnemen die schepen hebben varen in de Golf van Aden of landen die belangen hebben bij de bestrijding van zeeroverij.

Kenia en de Seychellen hebben zich bereid verklaard om zeerovers te vervolgen en, indien hun rechtbank ze veroordeelt, ook vast te zetten in een gevangenis in hun land. De EU heeft hiervoor met deze landen een regeling getroffen en zij ondersteunt deze landen.

De International Maritime Organisation en de VN ontwikkelen internationaal initiatieven om de zeeroverij te voorkomen en te bestrijden. Reders moeten meer aandacht gaan besteden aan de uitrusting van hun schepen. Internationale wet- en regelgeving op dit gebied is hier en daar aan actualisering toe. De situatie nu is anders dan in de 18e of 19e eeuw. Zoals eerder vermeld, zeeroverij is een criminele activiteit en een verdachte heeft rechten.

In Puntland heeft de nieuwe president Farole in zijn verkiezingsstrijd beloofd tegen de zeeroverij op te gaan treden. Er zijn indicaties dat dit nu gebeurt. Frankrijk heeft kort geleden enkele van zeeroverij verdachte personen uitgeleverd en deze zijn veroordeeld.

Nederland

Nederland neemt internationaal deel aan die fora waar het onderwerp zeeroverij op de agenda staat. Dit is op diplomatiek, juridisch en militair gebied.

Nederland heeft twee maal een oorlogsschip gezonden om WFP-schepen te beschermen tegen zeeroverij. Een oorlogsschip heeft deelgenomen aan het NAVO- eskader begin dit jaar. Nederland levert een bijdrage aan de EU-missie Atalanta. Hiervoor levert de Koninklijke Marine personeel aan de staf van het hoofdkwartier in Northwood en aan de staf van het eskader. Momenteel leidt Nederland het eskader. Hiervoor levert de Koninklijke Marine het stafschip Hr.Ms. Evertsen, het grootste deel van de eskaderstaf en de eskadercommandant. Nederland voert het commando van 13 augustus tot 11 december 2009. Verder is voor volgend jaar deelname toegezegd voor personeel en voor oorlogsschepen in de operatie van de NAVO, Ocean Shield, of de EU, Operatie Atalanta.

Minder in het oog springen de werkzaamheden van de toeleveringsorganisaties voor deze missie. Uiteraard is de MIVD hierbij een speler. De Hoorn van Afrika krijgt meer aandacht dan het in het verleden heeft gekregen. Het opbouwen van een inlichtingenpositie kost tijd, maar het is een activiteit die niet vreemd is voor de MIVD. Bovendien opereren zeerovers vanaf land en binnen onze organisatie is over landen in de regio enige kennis aanwezig. Het fenomeen zeeroverij, zoals het nu wordt uitgeoefend is nieuw. Aan boord van Hr.Ms. Evertsen is een National Intelligence Support Team (NIST) geplaatst. Nou en!, hoor ik u zeggen. Zo is het! Het is een uitzending waar je net als op land je werk moet doen. De randvoorwaarden zijn anders en de ondergrond beweegt een beetje. Deining noemen ze dat aan boord. ■

MIVD levert voorzitter van BICES Gebruikers Groep

BICES IS MULTI-NATIONAAL INTRANET VOOR INLICHTINGENDIENSTEN

Op de 25e vergadering van de BICES Intelligence User Group (BIUG) is kapitein-luitenant ter zee Glenn de Weijer gekozen tot voorzitter. Deze vergadering vond plaats op 22 en 23 oktober bij het Marine Etablissement in Amsterdam. Hieraan namen ver tegenwoordigers deel uit tweeëntwintig landen en zeven multi-nationale organisaties.

De Weijer is voorzitter geworden van één van de werkgroepen van de *NATO BICES Organisation* (zie kader), de BIUG. Door het vertrek van de vorige voorzitter (Duitsland) moesten de vertegenwoordigers statutair een nieuwe voorzitter kiezen uit beschikbaar gestelde kandidaten. De Weijer, werkzaam als senior stafadviseur OIV bij SAO, was door MIVD genomineerd als kandidaat.

De BIUG houdt zich bezig met de coördinatie van behoeftestellingen van BICES-gebruikers en het afstemmen van alle aspecten ter verbetering van de informatiestromen binnen het BICES-domein. BICES staat voor *Battlefield Information*

Collection and Exploitation Systems en is te beschouwen als een multi-nationaal intranet voor inlichtingendiensten. Militaire inlichtingendiensten publiceren hun producten met behulp van *Open System Exchange for Singular Access & Metadata Exchange* (Open SESAME) op *National Contribution Data servers*. Vervolgens kunnen geautoriseerde gebruikers waar ook ter wereld deze producten raadplegen via hun browser. Het aantal producten is in de afgelopen drie jaar gestegen van gemiddeld dertig producten per dag tot meer dan tweehonderdvijftig producten per dag. Ook worden steeds meer webservices aangeboden. Hiermee kan het gebruik van de producten aanzienlijk worden vereenvoudigd en de multi-nationale samenwerking ondersteund.

Het *NATO BICES Agency* heeft begin dit jaar gekozen voor een service georiënteerde benadering van de dienstverlening voor inlichtingenuitwisseling tussen landen onderling en met multi-nationale hoofdkwartieren. Deze service georiënteerde benadering maakt het bijvoorbeeld mogelijk dat gebruikers zelf de resultaten van een zoekopdracht kunnen visualiseren in een Geografische Informatie Service (GIS). *Secure e-mail* en IP-telefonie zijn al langer bestaande *collaboration services* waarmee gebruikers op een veilige manier multi-nationaal informatie kunnen uitwisselen. Recent is een nieuwe *collaboration service* geïntroduceerd waarmee gebruikers chat sessies kunnen houden op verschillende rubriceringniveaus. Andere voorbeelden van services zijn een vertaalmachine met zestien *language pairs* van en naar engels (o.a. russisch, arabisch en servo-kroatisch), *RSS-feed*, *bulletin boards* en een *multi-domain directory* met profieldata van meer dan 50.000 gebruikers. ■

BICES

De *NATO BICES Organisation* (NBO) bestaat uit het *NATO BICES Agency* (NBA), een *Board of Directors* (BOD) en een *Board of Governors* (BOG) waarvan directeur MIVD, generaal-majoor Cobelens de voorzitter is. Luitenant-kolonel Ron Veraart is als Nederlandse militair geplaatst bij NBA en ing. Leo de Oude vertegenwoordigt Nederland in de BOD. Drie werkgroepen met vertegenwoordigers van deelnemende landen ondersteunen NBA op het gebied van behoeftestellingen, techniek en veiligheid. Nederland wordt hierin vertegenwoordigd door kapitein-luitenant ter zee Jaap Poot, ing. Tim Meijer en ing. Martijn van Hoesel.

Er zijn momenteel 34 landen aangesloten op het BICES-netwerk. Hoewel het een NAVO-netwerk is, zijn niet alleen NAVO-landen lid van deze inlichtingengemeenschap. Ook landen als Australië, Finland, Nieuw Zeeland, Oostenrijk en Zweden kunnen inlichtingen delen via BICES. Alle NAVO-landen hebben onbeperkte toegang tot elkaars producten. De overige landen hebben alleen toegang tot gemarkeerde producten. ■

Spionagespullen voor bedrijfsleven en boeven

Een vulpen met camera. Een zonnebril met recorder. Een telefoon om gesprekken van anderen af te luisteren. Of wat dacht je van een kleurencamera niet groter dan een credit-card. In de *Spy-shop* Amsterdam zijn tal van dergelijke producten te koop. Iedere burger een spion, ga je al snel denken. Ingelicht stapte in de wereld van doe-het-zelf-spionage.

Voor 450 euro is er 'al' een microfoon te koop. Vanaf 290 euro heb je een 'spy-fotocamera' in je bezit. Maar er is ook detectie-apparatuur op de markt waarvoor je met iets meer euro's over de brug moet komen. Voor 35.000 euro heb je dan wel een compleet opsporsysteem om te kunnen achterhalen of je wordt gevolgd of afgeluisterd.

Onbeperkt

De spullen die Dick Offringa in zijn *Spy-Shop* verkoopt zijn grofweg in twee categorieën in te delen: afliesterapparatuur en opsporingsapparatuur. In zijn catalogus staan zo'n driehonderd producten.

De vitrine met spionagespullen in de showroom van de winkel zou zo in een kantoorboekhandel kunnen staan: chique pennen, digitale wekkers, robuuste rekenmachines. Maar dit zijn natuurlijk geen gewone. Hoewel, ze functioneren óók zoals oorspronkelijk bedoeld. Alleen is er een zendertje of cameraatje ingebouwd. Bijvoorbeeld de piepkleine zender EL-435. Dit is een printplaatje dat niet veel

...De kat kwam wel regelmatig daar binnen. Daarom hebben we een zendertje in het adreskokertje van de halsband van de kat geplaatst. Zo konden we toch meeluisteren met de gesprekken van de burenen...

groter is dan een luciferdoosje. Het zendertje schakelt alleen aan bij geluid. Gesprekken die op zeven meter afstand van de zender plaatsvinden, zijn volgens Offringa nog goed te horen.

Het hangt van de batterij af hoe lang er gesprekken kunnen worden afgeluisterd. Een degelijke opvouwbare paraplu, die je nonchalant in een vergaderzaal kunt achterlaten, heeft een 9 volts batterij en gaat zo'n veertien dagen mee. Een standaard PC-muis wordt gevoed door de aangesloten PC of *laptop*. Daarmee is nooit sprake van lege batterijen die moeten worden vervangen met alle risico's van dien.

"Iemand wilde zijn buurman afluisteren, maar hij kwam daar nooit binnen en kon er dus ook geen zendertje achterlaten", vertelt Offringa wijzend op een stijlvolle zilveren pen. In deze pen zit een digitale recorder verborgen. "De kat kwam daar wel regelmatig binnen. Zo hebben we bedacht een zendertje in het adreskokertje van de halsband van de kat te plaatsen. Zo kon hij de gesprekken bij de burenen toch afluisteren."

Verklikkertjes

Wat begon als winkel drie hoog achter in de Jordaan, is uitgegroeid tot *Spy-Shop* Amsterdam. Dick Offringa is zo'n dertig jaar geleden begonnen met het verkopen van spionage-spullen. "Er was en is duidelijk een markt voor. Toen ik mijn eerste advertentie voor microfoontjes in de krant zette, waren de drie exemplaren die ik had binnen een half uur uitverkocht."

Die eerste advertentie was nogal direct van toon: 'Je buurman afluisteren? Schaf een microfoontje aan'. Offringa: "Daarna begon ik met het verkopen van verklikkertjes. Dat zijn apparaatjes waarmee je kunt vaststellen of jouw analoge telefoon wordt afgeluisterd. Dat waren mijn eerste belangrijke producten. Sindsdien is de zaak gegroeid en gegroeid."

De deurbel gaat. Een potentiële klant die op afspraak langskomt stapt naar binnen. "Meneer, waar heeft u het voor nodig?", vraagt Offringa. De man weet al precies wat hij hebben wil. Niet veel later loopt hij dan ook met een *sweeper* de winkel uit, zodat hij erachter kan komen of hij wordt afgeluisterd. Offringa: "De mensen die hier komen

weten vaak al precies wat ze willen hebben. Zo niet, dan raad ik ze aan eerst de catalogus door te nemen. Vaak willen ze meteen kunnen beschikken over de spullen. We maken een afspraak en nog dezelfde dag lopen ze met apparatuur de winkel uit."

De klanten die hij bedient zijn van divers aluin. Van vrouwen die hun partner niet vertrouwen en tot af luisteren overgaan, tot de overheid. "En alles wat daar tussen zit, van bedrijfsleven tot boeven. Ik heb eens een familie gehad die de burens wilde af luisteren. Een paar dagen later kwamen er mensen die ook de burens wilde af luisteren. Ook aan hen verkocht ik apparatuur. Bleek dat deze twee klanten elkaars burens waren en elkaar af luisterden. Maar omdat ze met de apparatuur op dezelfde frequentie zaten, luisterden ze ook naar zichzelf. Zo kwam de af luisterpraktijk aan het licht."

Offringa heeft het eens meegemaakt dat hij spullen leverde aan 'de verkeerde mensen'. "Er zijn toen zelfs doden gevallen onder de mensen die werden opgespoord met mijn apparatuur. Ik heb echter niets illegaals verkocht. Wel werd ik zelf bijna als verdachte gezien. Ik werd namelijk opgeroepen als getuige. Ze hebben mijn bewakingsapparatuur in beslag genomen en kwamen er achter dat de verdachten inderdaad bij mij spullen hadden gekocht. Ze dachten dat ik ook in het complot zat. Dan merk je dat de scheidlijn tussen getuige of verdachte zijn heel dun is. Een heel bizarre ervaring. Ik ben alleen degene die de spullen verkoopt. Wat de mensen er precies mee doen, daar heb ik geen boodschap aan."

Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Volgmiddelen, plaatsbepalingsapparatuur en registratiemiddelen. Zo wordt spionage-apparatuur in de Wet op

de inlichtingen- en veiligheidsdiensten genoemd. Voor het uitvoeren van bijzondere bevoegdheden moet de MIVD speciale toestemming van de minister van Defensie hebben. Terwijl iedereen dus zomaar een winkel in Amsterdam kan binnenlopen. "Er is niets illegaals aan het verkopen van dergelijke spullen", reageert Offringa "En het is aan mijn klanten wat zij ermee doen. Wil je een microfoon als babyfoon gebruiken, dan zal niemand daar moeilijk over doen. Leg je dezelfde microfoon onder het bed van de koningin, dan heb je wel een groot probleem."

Wel ziet de Inspectie van Verkeer- en Waterstaat er op toe dat er in Nederland alleen draadloze audio- en video-apparatuur en dergelijke worden aangeboden die CE gekeurd zijn en een zogenaamde Type-Goedkeuring hebben. Het moet voldoen aan voorschriften over onder meer frequenties en zendvermogen. "GSM stoorzenders, GPS stoorzenders en verkeersradardetectoren mogen in Nederland niet worden verkocht en in bedrijf gesteld", aldus Offringa.

Illegaal

Een vrouw belt. Weer dezelfde vraag van Offringa. "Mevrouw, mag ik vragen waar het voor is? Wilt u meteen kunnen beschikken over de spullen?" Voor een aantal van zijn klanten is het niet gemakkelijk om de drempel van zijn winkel over te stappen. Offringa legt uit dat hij daarom over een zeker empathisch vermogen moet bezitten om zijn klanten goed te kunnen helpen. "Ik vergelijk het met een apotheek. De klant heeft een pijntje en moet de apotheek uitleggen wat er aan de hand is. Vervolgens trekt de apotheker de la open om de juiste pillen te geven. Ik moet ook weten wat het probleem is. Vaak zijn ze bang voor de gevolgen wanneer wordt ontdekt dat ze bijvoorbeeld hun partner bespioneren. Maar meestal wint de behoefte aan af luisteren het van de angst."

Zakenman

Offringa is gewoon een zakenman. Wat hij met zijn handel wil, is geld verdienen. En dat doet hij door iets exclusiefs aan te bieden. "Het klinkt misschien saai, maar ik wilde origineel zijn. En ik verkoop niet alleen aan mensen die willen spioneren of contra-spioneren. Ik heb ook eens een klant gehad die bij een telefonische sekslijn wilde werken. Ze was echter al op leeftijd en dat was aan haar stem te horen. Met een stemveranderaar kon ze toch dat werk doen." ■

'MIVD is een goed functionerende dienst'

De MIVD is een goed functionerende dienst met een voortreffelijke directeur. Dat zei de minister van Defensie tijdens een openbare commissievergadering van de Tweede Kamer.

Tijdens deze vergadering ging de minister onder meer in op vragen over lopende rechtspositionele conflicten met medewerkers en het onderzoek dat Bé Lutken op verzoek van de directeur uitvoert naar aanleiding van berichten in de media over arbeidsonrust. Bovendien reageerde de minister op de mogelijke verziekte werksfeer en de effecten van deze berichtgeving voor operaties en de veiligheid van mensen. "Is de MIVD in opspraak?", vroeg de minister zich af. "Dat zou ik niet zeggen, maar er is wel veel publiciteit geweest. Het beeld dat de media schetst is echt onjuist. Ik heb gesprekken gevoerd met afdelingshoofden en de Medezeggenschapscommissie (MC). Tijdens deze gesprekken was een disfunctionerende dienst niet aan de orde. In de brief die de MC mij heeft gestuurd, staat juist dat ze deze aantijgingen onrechtvaardig en onjuist vinden."

De minister gaf aan dat hij zelf geen aanleiding ziet tot onderzoek naar arbeidsonrust en verziekte werksfeer. Hij kwam tot dat inzicht, nadat hij van de directeur had vernomen dat deze de negatieve publiciteit 'zat' was en om onderzoek had gevraagd. "Lutken gaat onder mijn verantwoordelijkheid aan het werk", reageerde Van Middelkoop. "Ik heb hem gevraagd te onderzoeken wat er waar is van de berichten over arbeidsonrust en de verziekte werksfeer. Ik zie daar zelf geen aanleiding toe, maar ik begreep het verzoek van de directeur." De Tweede Kamerleden Eijssink (PvdA) en Van Velzen (SP) namen hier niet zomaar genoegen mee. Zij wezen op het Picture-onderzoek waaruit blijkt dat maar achttien procent van de ondervraagde MIVD'ers tevreden is over de dienstleiding. Van Middelkoop pareerde

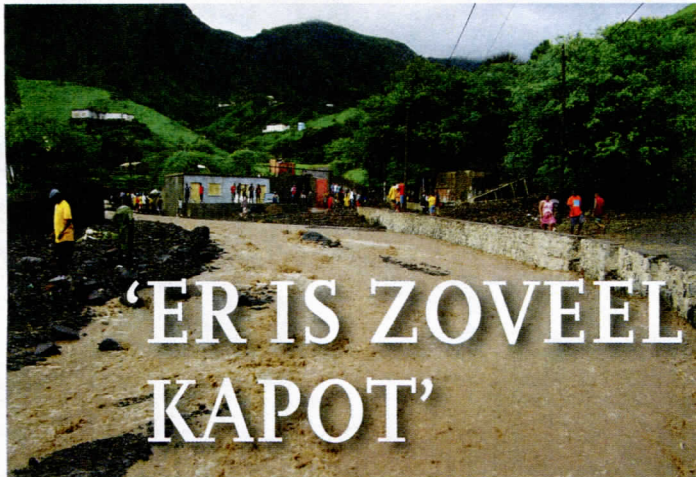
deze vraag door aan te geven dit geringe percentage in vergelijking met de rest van Defensie, en zelfs met andere directies van de overheid, niet zo groot is. Zo heeft de MIVD een beduidend lager ziekteverzuim dan het gemiddelde streefcijfer van Defensie.

Vertrouwen

CDA, VVD en PVV vroegen zich af of de negatieve publiciteit gevolgen zou kunnen hebben voor de operaties en de veiligheid van mensen. "De MIVD is een goed functionerende dienst met een voortreffelijke directeur. Het werk van de dienst is levensreddend en beschermend voor de militairen in het uitzendgebied. Zonder inlichtingen geen missie", reageerde Van Middelkoop.

Van Middelkoop kon tijdens deze openbare vergadering niet ingaan op de voortgang met betrekking tot de lopende conflicten met medewerkers. De minister beseft dat hij ten aanzien van deze zaken veel vertrouwen van de Kamer vraagt. Hij wees daarom op het onderzoek van de onafhankelijke commissie van Toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. ■

Van Middelkoop: 'Zonder inlichtingen geen missie'

In september en oktober raasde een storm over de Kaapverdische eilanden. Een verwoestend spoor achterlatend. Wegen zijn weggeslagen en huizen onbewoonbaar. Antonio, van Bureau Personele Veiligheid, zag dit met lede ogen aan en besloot de handen in een te slaan.

“**E**r is zoveel kapot”, vertelt Antonio. “Het is het eiland waar ik ben geboren, dus ik moet iets doen. Vanuit de Rotterdamse voetbalclub São Nicolau hebben we daarom ‘project unidos d’São Nicolau’ opgericht, wat betekent: vrienden van São Nicolau. Vanuit deze groep zamelen we geld in voor de getroffen gebieden.”

De veertien mensen in de projectgroep dragen allemaal hun steentje bij. Antonio heeft samen met ‘project unidos d’São Nicolau’ op 6 november een feest georganiseerd met diverse Kaapverdiaanse artiesten. Dat heeft zo’n 6500 euro opgeleverd. Ook verkoopt hij cd’s met nummers van Kaapverdische artiesten, zoals Nilton Ramalho en Roger. “De nummers op de cd hebben ook met de ramp te maken”, prijst Antonio het kunstwerkje aan. Deze cd is gesponsord door Djak Almeida.

Het geld dat de projectgroep inzamelt, wordt overgemaakt naar São Nicolau. Vanuit Nederland wordt dit gecoördineerd door de ambassadeur van de Kaapverdische eilanden in Nederland en de burgemeester van een deelgemeente in Rotterdam. Het geld wordt overgemaakt naar São Nicolau, waar de hulp vanuit het stadhuis op dit eiland wordt gecoördineerd. Antonio: “Wij geven het geld. Daar bekijken ze waar het geld het beste aan besteed kan worden. Zij zorgen ervoor dat de goede dingen ermee worden gedaan.”

Hij hoopt dat er veel geld wordt opgehaald om zijn geboorteeiland weer op te knappen. “Het water stroomt nog steeds over het eiland. Sommige dorpen zijn alleen nog maar per boot bereikbaar. Al zouden we miljoenen ophalen, dan nog zou dat te weinig zijn.”

De Kaapverdische eilanden bestaan uit tien eilanden, waarvan er negen bewoond zijn. Het ligt ten westen van Senegal. De ouders van Antonio wonen nog op de Kaapverdische eilanden. Met zijn moeder had hij na de storm redelijk snel weer contact. Zijn vader, die op een ander eiland woont, kon hij niet bereiken. Uiteindelijk besloot Antonio begin november naar São Nicolau af te reizen, om met eigen ogen te zien hoe het er met het eiland, maar ook met zijn vader voor stond.

Dengue-koorts

Naast de verwoestende gevolgen van de storm, heeft de eilandengroep ook te kampen met de dengue-koorts. Deze koorts wordt overgedragen door muggen. De symptomen komen overeen met malaria. Op 19 november heeft de Hr.Ms. Johan de Witt bestrijdingsmiddelen, sproeiapparaten en beschermende kleding op de Kaapverdische eilanden afgeleverd. Deze zijn bedoeld om de dengue-epidemie te bestrijden.

De projectgroep Unidos d’São Nicolau zamelt geld in voor hulp op dit eiland. U kunt uw steentje bijdragen door geld over te maken op rekeningnummer 7865151, ter attentie van Project Help São Nicolau.

Ook kunt u de cd kopen. Deze kost 10,- euro en is te bestellen bij Antonio van Bureau Veiligheidszaken. ■

Meer capaciteit voor Veiligheidsonderzoeken

Secretaris-generaal Ton Annink heeft besloten dat de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst extra capaciteit krijgt om het proces veiligheidsonderzoeken te optimaliseren. Belangrijkste aanleiding hiervoor is de grote instroom van personeel op vertrouwensfuncties, als gevolg van het Actieplan Werving en Behoud. Daarnaast zijn er maatregelen getroffen om binnen de wettelijke termijn veiligheidsonderzoeken uit te voeren, heeft de dienst nieuwe aanvraagformulieren in gebruik genomen en is de Leidraad persoonlijke gedragingen en omstandigheden gepubliceerd.

Ter bescherming van de nationale veiligheid zijn binnen Defensie veel functies aangewezen als zogenoemde vertrouwensfunctie. De Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) voert veiligheidsonderzoeken uit naar kandidaten voor een dergelijke functie. Als het onderzoek positief wordt afgerond, geeft de MIVD een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) af. Daarnaast

voert de MIVD periodiek hernieuwde onderzoeken uit. Een tijdige en kwalitatief hoogwaardige uitvoering van deze onderzoeken is van groot belang voor Defensie.

Verruiming termijn B- en C onderzoeken

Naast de versterking om het proces veiligheidsonderzoeken te optimaliseren, is besloten de termijn van hernieuwde veiligheidsonderzoeken te verruimen. Dit geldt echter niet voor alle veiligheidsonderzoeken. De onderzoeken op B en C niveau zal de MIVD vooralsnog niet langer elke vijf jaar uitvoeren. Deze termijn wordt voorlopig verruimd naar tenminste elke tien jaar. Wanneer iemand een hernieuwd onderzoek moet ondergaan, moet dit negen jaar na afgifte van de VGB worden aangevraagd bij de MIVD. Die persoon beschikt op dat moment nog over een VGB op het niveau dat voor zijn functie nodig is.

Deze maatregel geldt voor het militair en burgerpersoneel van Defensie. De maatregel geldt niet voor de Koninklijke Marechaussee. De militairen en burgers van de KMar ondergaan namelijk een D- dan wel E-veiligheidsonderzoek. Hiervoor blijft het vijfjaarlijkse onderzoek gehandhaafd. Ook voor tolken, medewerkers van defensieorderbedrijven met een ABDO-status, uitzend- en inhuurkrachten bij Defensie en stagiaires blijft de periode van vijf jaar tussen veiligheidsonderzoeken gehandhaafd.

Voor het veiligheidsmachtigingsniveau A blijft het periodieke veiligheidsonderzoek ook om de vijf jaar plaatsvinden.

Wanneer iemand wordt geplaatst op een functie met een hoger veiligheidsmachtigingsniveau (van C naar B of A alsmede van B naar A), zal altijd een nieuw veiligheidsonderzoek moeten worden aangevraagd. Daarnaast blijft de MIVD onverminderd hernieuwde onderzoeken instellen wanneer sprake is van incidenten c.q. gegevens die aanleiding geven tot een hernieuwd veiligheidsonderzoek.

Nieuw aanvraagformulier

De MIVD heeft in 2009 de Staat van Inlichtingen met het bijbehorende aanvraagformulier voor veiligheidsonderzoeken vernieuwd. Deze formulieren zijn te vinden op Peoplepoint (via P&O-selfservice) en op de MIVD-site op MULAN. Vanaf 1 januari 2010 worden de oude formulieren niet langer geaccepteerd. Meer informatie hierover, alsmede over vele andere onderwerpen gerelateerd aan veiligheidsonderzoeken, is te lezen op het overzicht van 'veelgestelde vragen' op de MIVD-site op MULAN. ■

Leidraad persoonlijke gedragingen en omstandigheden

Er is een groeiende behoefte aan inzicht in de onderwerpen waar de dienst naar kijkt bij het uitvoeren van een veiligheidsonderzoek. Daarom heeft de MIVD samen met de AIVD een leidraad ontwikkeld. Deze leidraad maakt

duidelijk welke persoonlijke gedragingen en omstandigheden een rol spelen in veiligheidsonderzoeken. Deze leidraad is bedoeld voor werkgevers en personen die een veiligheidsonderzoek moeten ondergaan.

De diensten toetsen bijvoorbeeld op eerlijkheid, onafhankelijkheid, loyaliteit

en integriteit. De leidraad beschrijft wat onder deze criteria wordt verstaan. Er staan eveneens indicatoren (bijvoorbeeld of iemand verslaafd is of gevoelig voor omkoping) in aan de hand waarvan de MIVD onderzoekt of iemand een

vertrouwensfunctie kan vervullen. Dit heeft te maken met specifieke kwetsbaarheden die bij een bepaalde functie horen. De beoordeling van deze indicatoren kan van functie tot functie verschillen. Een veiligheidsonderzoek is dan ook altijd maatwerk. De leidraad beschrijft eveneens de bezwaar- en beroepsprocedure. ■

MiG's op de vlucht

Tijdens de Koude Oorlog deserteerden meer dan honderd militaire vliegers met hun Russische MiG-jagers vanuit de Sovjet-Unie, Polen, Hongarije, Cuba, China en andere communistische of totalitaire staten naar het 'Westen'. Het waren gevaarlijke ontsnappingsvluchten van piloten die verlangden naar meer vrijheid en betere levensomstandigheden. De deserteurs werden binnen enkele minuten helden en verraders tegelijk, als ze tenminste niet verongelukten of door collega-vliegers werden neergeschoten.

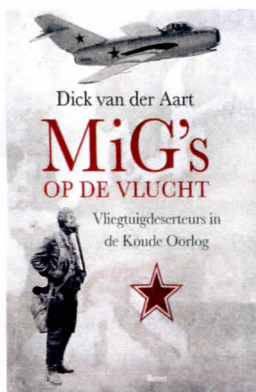

Veel vliegtuigdeserteurs kregen in het land van aankomst politiek asiel en vaak de financiële middelen om een nieuw leven te beginnen. Steevast gold daarbij: hoe moderner de MiG-jager waarmee was gevluht, hoe groter de beloning. Soms was er een extra bonus van een stapel goudstaven (Taiwan) of een aantrekkelijk bedrag in dollars, want de komst van een *freedom seeker* had voor sommige landen een grote propagandistische waarde. En bovendien: de geheimen van een Russische MiG mochten wat kosten.

MiG's op de vlucht is geïllustreerd met meer dan 150 historische foto's en kaarten, onder meer in een extra kleurenkatern van twintig pagina's.

MiG's op de vlucht. Vliegtuigdeserteurs in de Koude Oorlog. Dick van der Aart, ISBN 9789085068099, uitgeverij Boom, Amsterdam, 312 pagina's, € 29,50

Dick van der Aart (63) publiceerde veel over de militaire luchtvaart. Hij was onder meer coördinator buitenland en eindredacteur bij het NOS-Journaal en ruim twintig jaar defensiemedewerker van NRC Handelsblad. Eerder schreef hij Spionage vanuit de lucht, waarvan Engelse en Japanse vertalingen verschenen. ■

Tekst: Dick van der Aart

MiG's op de vlucht - Vliegtuigdeserteurs in de Koude Oorlog is het eerste boek over de fascinerende geschiedenis van deze bijzondere overlopers.

Journalist Dick van der Aart beschrijft de belangrijkste en spectaculairste vluchtpogingen. De auteur besteedt daarbij veel aandacht aan de clandestiene operaties van westerse inlichtingendiensten om geheimen van de nieuwste Russische MiG-jagers in handen te krijgen, van de gevreesde MiG-15 in de jaren vijftig tot de uiterst geavanceerde MiG-29 in het laatste jaar van de Koude Oorlog.

Top-Secret

Grondig onderzoek in meerdere internationale archieven en de analyse van honderden TOP SECRET-documenten brachten veel onthullende feiten en achtergronden aan het licht die niet eerder zijn gepubliceerd. Zo hield Denemarken uit angst voor represailles van Moskou tientallen jaren angstvallig geheim dat de eerste MiG-15, waarmee een Poolse vlieger in 1953 naar het eiland Bornholm vloog, door Britse en Amerikaanse inlichtingendiensten grondig was onderzocht. Kopenhagen weerstond met moeite de zware politieke druk van enkele NAVO-bondgenoten om met die eerste MiG-15 in westerse handen testvluchten te maken.

In een even meesterlijke als schimmige operatie 'organiseerde' de Israëlische inlichtingendienst Mossad de desertie van de nieuwste Russische supersonische MiG-jager uit Irak. Amerika mocht deze MiG-21 met de veelzeggende registratie '007' in het diepste geheim testen in de Nevadawoestijn.

Fregat opgescheept met vluchtelingen Somalië

DEN HAAG (ANP) - Het marinefregat Hr. Ms. Evertsen zat in oktober opgescheept met 43 vluchtelingen uit Somalië. De Nederlanders pikten de mannen, vrouwen en kinderen op van een stuurloos bootje in de Golf van Aden. Ze waren onderweg naar Jemen.

Daarop heeft Nederland met Jemen en de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR onderhandeld over de opname in een vluchtelingenkamp in Jemen.

Het fregat pikte het gezelschap buiten de territoriale wateren van Jemen op. De Evertsen besloot hen aan boord te nemen, omdat ze geen eten en drinken meer hadden. Bovendien was de motor niet meer te maken en liepen de opvarenden groot gevaar toen het weer verslechterde.

Jemen vangt al veel Somalische vluchtelingen op. (Bron: ANP)■

Antiterrorisme Instituut snel open

AMSTERDAM - In Den Haag wordt in het voorjaar het Antiterrorisme Instituut gelanceerd. Er komt geen nieuw gebouw, maar bij welke organisatie de internationale instelling intrekt is nog onbekend.

Minister van Buitenlandse Zaken schrijft aan de Tweede Kamer dat hij er de komende vijf jaar jaarlijks een half miljoen euro voor uittrekt.

Verhagen geeft met zijn besluit een vervolg aan een vorig jaar unaniem aangenomen motie van CDA-Kamerlid Coskun Çörüz.

Preventie

Het instituut gaat zich vooral richten op de preventie en analyse van terrorisme. Hiervoor moeten de factoren die bijdragen aan de keuze van individuen en groepen voor terrorisme worden blootgelegd en maatregelen worden bedacht om die weg te nemen. Wereldwijd is relatief nog weinig inzicht in de processen die leiden tot gewelddadig extremisme, aldus Verhagen.

Mensenrechten

Het internationale instituut moet hier verandering in brengen door kennis en onderzoek over beleid en praktijk uit te wisselen en trainingen, workshops en onderzoeksplekken aan te bieden.

De beste verdediging tegen terrorisme is volgens de CDA-bewindsman het bevorderen van de rechtsstaat en het respect voor mensenrechten.

Verdrukking

De afgelopen jaren lag het accent meer op repressieve maatregelen, waardoor mensenrechtenaspecten geregeld in de verdrukking kwamen. Na de vijfjarige subsidieperiode moet het instituut zelfvoorzienend kunnen opereren. Andere, nationale en internationale, financieringsbronnen en multinationale organisaties als de EU en de VN moeten de positie van het instituut dan versterken. (Bron: NOVUM)■

Iedereen kan elkaar gaan volgen

Ouders kunnen binnenkort met een eenvoudig systeem zien of hun kinderen veilig op school zijn aangekomen en wat ze daar de hele dag doen. Ook partners kunnen met een vergelijkbaar systeem simpel volgen waar de ander is en wat hij of zij aan het doen is.

Volwassenen en kinderen die met het systeem hebben geëxperimenteerd vinden niet dat ze daarmee te veel controle op anderen uitoefenen. Ze vinden het integendeel efficiënt en geruststellend.

De systemen *SchoolAware* en *FamilyAware* zijn ontwikkeld door Vasilis Javed Khan, die er woensdag op is gepromoveerd aan de Technische Universiteit Eindhoven. Khan is nu bezig met het ontwikkelen van *KidsFrame*, een systeem voor ouders met kinderen op het kinderdagverblijf.

KidsFrame

Met *KidsFrame* kunnen de begeleiders van het dagverblijf foto's en berichten versturen aan de ouders, die op hun beurt kunnen volgen waar hun kind op dat moment is.

SchoolAware bestaat uit een computer met *bluetooth* in de klas. Kinderen wier ouders aan het systeem meedoen, krijgen een ontvanger met *bluetooth*. Zodoende kunnen ouders zien of hun kind in de klas is en wat hij aan het doen is.

Oudersparen

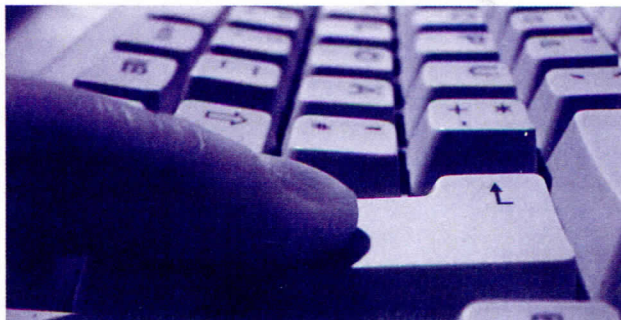
Volgens Khan en de twintig oudersparen met wie hij experimenteerde, maakt dat gesprekken met de kinderen 's avonds thuis eenvoudiger. "Ze kunnen bijvoorbeeld vragen hoe het ging met de rekentoets of waarom het kind in de pauze niet buiten ging spelen."

FamilyAware werkt via draadloos internet ofwel wifi. Deelnemers voeren een bestand in met plaats- en activiteitenaanduidingen. Via de mobiele telefoon of een pc is dan te zien waar iemand is.

Outlook

Khan ontwikkelde ook een applicatie die gekoppeld is aan een *Outlook*-agenda, zodat ook zichtbaar wordt wat iemand op een bepaald moment op een bepaalde plek doet. Zelfs is te volgen of een deelnemer de computermuis beweegt.

"Zodat je weet of je vrouw achter haar pc zit en dus een e-mailtje snel zal lezen. Of dat je haar beter even kan bellen, aangezien ze aan het lunchen is", licht Khan toe. (Bron: ANP)■

INGELICHT

Personeelskatern

**SIGNALEREN,
ANALYSEREN,
ADVISEREN EN
CONTROLLEREN:**

BAVC richt informatievoorzieningsysteem in

Levert de MIVD de geplande prestaties? Doet de dienst de goede dingen en doet het die dingen goed? Ligt de dienst op koers? Om deze vragen als directie goed te kunnen beantwoorden is goede informatie essentieel. Met deze informatie krijgt de directie de mogelijkheid om de organisatie te verbeteren en eventueel de koers van de dienst bij te sturen. Die informatie wordt niet uitsluitend maar wel voor een belangrijk deel geleverd door het Bureau Analyse en Voortgangscntrole (BAVC). Hoe komt BAVC aan die informatie?

Per jaar 'een x aantal' ATB's afronden. Wekelijks 'zoveel' inlichtingenrapporten opleveren. Veiligheidsonderzoeken binnen de gestelde termijn afronden. Elke afdeling levert prestaties. Voor de MIVD is het van belang te weten of de afdelingen met hun prestaties de voorafgestelde doelen wel halen. Daarvoor richt Bureau Analyse en Voortgangscntrole (BAVC) van de stafafdeling Control een informatieverzorgingsysteem in.

Verantwoording

Rajko Brokken van BAVC: "Wettelijk is de MIVD verplicht verantwoording af te leggen aan de bestuursstaf. We laten zien welke middelen en

ondersteuning we nodig hebben om te kunnen presteren. Daarnaast is het de bedoeling dat de directie aan de hand van managementinformatie de organisatie kan sturen. Verantwoording afleggen doen we, maar het tweede nog niet zoals het zou moeten. Daar willen we meer structuur in aanbrengen." Voor het opleveren van de juiste informatie voor de externe verantwoording en voor het informeren van de directie wil BAVC een informatieverzorgingsysteem inrichten. Dat zal binnenkort worden gevoed met gegevens afkomstig van informatie- en proceseigenaren (afdelingshoofden en/of projectleiders). Brokken: "Deze informatie-eigenaren leveren gestandaardiseerde rapportages

aan. BAVC verwerkt dit tot een overzicht waarmee knelpunten gesignaleerd en geanalyseerd kunnen worden, om daar vervolgens over te adviseren."

Aan de hand van een voorbeeld legt Brokken uit wat het informatieverzorgingsysteem inhoudt. "Alle informatie-eigenaren - in feite de stafbureaus - rapporteren aan BAVC over de realisatie van hun doelstellingen. Zij zijn er ook voor verantwoordelijk dat hun doelstellingen goed meetbaar zijn. Neem bijvoorbeeld het inlichtingenproces. Stel dat hoofd Afdeling Inlichtingen tot doel stelt dat er X inlichtingenproducten per maand moeten worden gemaakt, conform planning, zodat de afgesproken inlichtingenproducten met hun voorspellend vermogen geproduceerd worden. BAVC signaleert of die planning wordt gerealiseerd en analyseert zonodig als dit niet lukt waardoor dat komt. Tot slot geven we advies hoe het productieniveau op peil kan worden gebracht. Kortom, het gaat erom dat we de visie van de afdelingen kennen, weten welke doelstellingen daarvan zijn afgeleid en of die gehaald worden. Met deze informatie kan de di-

rectie aan de slag en bijsturen waar dat nodig is."

"Om de knelpunten binnen een organisatie te signaleren, hebben we de medewerking van iedereen nodig", vervolgt Brokken. "Een deel daarvan komt automatisch aan het licht, doordat bijvoorbeeld in productieplannen concrete aantallen worden genoemd. Daarnaast is het erg belangrijk dat we horen hoe de productie werkelijk gestalte krijgt en welke problemen daarop van invloed zijn. Ook is het mogelijk dat dergelijke informatie via de lijn bij de stafbureaus en dus de informatie-eigenaren terecht komt.

BAVC analyseert de verschillende periodieke rapportages die hier over worden opgemaakt. Na de analyse en het advies volgt de controleslag. Vanzelfsprekend willen we weten of er iets met ons advies wordt gedaan, of dit nu een afdeling betreft of de directie aangaat. "Maar echt interessant is of doorgevoerde veranderingen ook daadwerkelijk verbeteringen zijn. BAVC staat hierin niet alleen. Alle disciplines binnen SAC worden hierbij betrokken. Planintegratie bekijkt bijvoorbeeld of de herziene planning wordt opgenomen in de begroting. Management Control ondersteunt bij de realisatie van de behoeftstellingen en Operational Audit komt in actie als het knelpunt procesmatig van aard blijkt te zijn. En dan is de cirkel rond. Mochten er alsnog knelpunten worden gesignaleerd, begint het proces van voren af aan."

Bijdrage

Het is voor iedere werknemer belangrijk te weten wat hun bijdrage is aan het succes van de dienst. "Van tijd tot tijd horen we dat onze dienst het goed doet en binnen de inlichtingengemeenschap een goede positie inneemt. Om te beginnen is het van belang dat het personeel weet welke koers de organisatie vaart en wat er van hen wordt verwacht. Daarna is het winst als medewerkers op enig moment ook vernemen wat hun bijdrage aan dat succes is geweest. Het informatieverzorgingsysteem beoogt ook dat tijdig afgegeven signalen opgepakt worden en waar nodig tot bijsturing door de directie kunnen leiden."

Roadshow

Tijdens een roadshow langs de stafbureaus heeft BAVC inmiddels aangegeven hoe het informatieverzorgingsysteem werkt en met welk doel het wordt opgezet. BAVC kan pas echt aan de slag wanneer de Toekomstvisie van de MIVD is afgerond en de afdelingen aan de hand daarvan hun doelstellingen hebben bepaald. ■

Feedback

Het jaar 2009 zit er weer bijna op. Voor de meesten van ons is het een jaar geweest waarin binnen de MIVD-organisatie veel is gebeurd. Er zijn een hoop veranderingen doorgevoerd en er staan nog een aantal grote veranderingen te gebeuren. De reorganisatie van de dienst wordt op dit moment geëvalueerd, en de gereorganiseerde afdeling contra-inlichtingen en veiligheid wordt naar verwachting begin volgend jaar een feit. Dit vraagt veel van uw flexibiliteit en incasseringsvermogen. Maar zoals het een goede topsporter betaamt, wordt er eerst een korte rustpauze gehouden voordat we aan de sprint beginnen. Sommigen onder ons hebben zelfs al een paar sportschoenen verstrekt gekregen van de Koninklijke Marine. Nu maar hopen dat ze niet te hard van stapel lopen!

De kerstvakantie wordt voor ons, de MC, een moment om nog eens terug te denken aan 2009 en vooruit te denken over onze plannen en ambities voor 2010. Door cursussen, uitzendingen en andere redenen zal de MC in 2010 niet altijd in een volledige bezetting kunnen functioneren. Hierdoor vermoeden wij dat de werkdruk in 2010 voor ons behoorlijk kan op lopen. Wij gaan deze uitdaging echter vol goede moed aan en zullen uw belangen ook in 2010 zo

goed mogelijk behartigen. Wij willen u, onze achterban, bedanken voor het meedenken en voor uw input. We hopen dat u ons ook volgend jaar wilt voorzien van gevraagd en ongevraagd advies. Het is voor de MC erg belangrijk om feedback van u te krijgen om ons werk goed te kunnen doen. We doen het tenslotte voor u. Als MC wensen wij u heel fijne kerstdagen en goed einde toe. ■

MIVD-stand op beurs NIDV

Tijdens de twintigste beurs van de stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid was de stand van de MIVD present met een eigen professionele stand.

De Stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid bevordert een optimale inschakeling van de

Nederlandse industrie bij opdrachten van het Ministerie van Defensie. Het symposium is een ontmoetingsplaats voor hen die in het defensiecircuit actief zijn, zowel vanuit de overheid en de politiek als vanuit de industrie.

Op deze tentoonstelling presenteerde diverse defensie-gerelateerde bedrijven zich. De krijgsmacht was met onder meer de Defensie Materi-

eel Organisatie en IVENT vertegenwoordigd. En ook de MIVD had een eigen stand.

Voor dergelijke beurzen en symposia heeft de MIVD een professionele, eenvoudig op te zetten stand gekocht. Deze stand bestaat uit een grote presentatiewand waar het motto van de dienst 'Vooruitziend Vermogen voor Vrede en Veiligheid' een eyecatcher is. In deze wand is

een uitsparing gemaakt voor een flatscreen. Hierop kan de MIVD-film worden afgespeeld.

De stand van de MIVD was gericht op het geven van algemene informatie over het bijzondere werk van de dienst. Daarnaast speelde industrieviligheid een grote rol in het informeren over veiligheidszaken en ABDO-status. ■

Co de Rood

Henk Slijkhuis

Mascotte van ADO Den Haag

Elke thuiswedstrijd hijst hij zich in zijn pak. Totaal onherkenbaar struint hij over het veld. Weet hij het publiek aan het lachen te krijgen. Rennen kinderen achter hem aan voor een foto. Verhuizer Michael te Pas is de mascotte van ADO Den Haag.

Als de spelers van ADO Den Haag het veld op komen rennen, rent Michael in zijn ooievaarspak voor hen uit. Even staan niet de voetballers, maar hij volop in de belangstelling. Maar dan druipt hij af, doet zijn pak uit en neemt plaats op de tribune. De wedstrijd gaat beginnen. Lachend vertelt hij: "Ik was een keer bij een wedstrijd tegen Juventus. Komt er zestig man op me af om met me op de foto te gaan. Dat is toch wel gaaf..."

Al acht jaar doet Michael dit. Zijn liefde voor ADO Den Haag is er met de paplepel ingegoten. Hij was drie maanden toen hij voor het eerst, in een maxicosi, meeging naar een wedstrijd. Zijn moeder verkocht namelijk kaartjes achter de kassa. Zijn twee tantes wa-

ren *steward*, net als zijn ene opa. Zijn andere opa was fanatiek supporter. "Tja, het gaat van vader op zoon. Ik ben ermee op gegroeid. Toen ze iemand nodig hadden om programmaboekjes uit te delen, hoefde ik niet lang na te denken. En daarna kwam de vraag of ik mascotte wilde worden."

Sinterklaas

Het is een heel ritueel dat hij elke keer weer aflegt. Een uur voordat de hekken opengaan en de supporters het stadion mogen betreden, is hij al aanwezig. "Dan maak ik hier en daar een praatje, ga met kinderen op de foto. Dat vinden ze geweldig. Een half uur voor de wedstrijd begint, loop ik een aantal rondjes op het veld."

Dan betreden de spelers het veld. Michael geeft ze een *high five*. "Met de kinderen die de spelers het veld op hebben begeleid, loop ik naar het speciale *kids* vak waar we nog weer diverse foto's maken. Voordat ik mijn pak weer uittrek, loop ik nog even naar de wisselers om die een hand te geven."

Hij is inmiddels een bekendheid. Wordt geïnterviewd voor radio, tv en krant. Ook benadert de gemeente Den Haag hem regelmatig met de vraag of hij in zijn ooievaarsstenuue wil verschijnen bij bijvoorbeeld de opening van een pand. De ooievaar is tenslotte het boegbeeld van de stad. En de afgelopen weken stond in het teken van Sinterklaas. Ooievaarspak of zwart geschminkt, het maakt hem niets uit...■

*Bureau Communicatie
wenst u prettige kerstdagen
en een goede jaarwisseling.*